

HELLENİSTİK ÇAĞ MİMARLIĞI I

Bu sunum vermekte olduğum Hellenistik Çağ Mimarlığı I dersinde kullanılması için eğitim amaçlı hazırlanmıştır. Sunumda kullanılan materyaller telif hakkına sahip olup eğitim amaçlı olarak kullanımı uluslararası kanunlara göre serbesttir. Başka bir amaçla kullanılması için telif hakkına sahip kişilerden izin alınması gerekmektedir.

Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion) (I)

- Coğrafi Konum: Apollon Smintheus Tapınağı, Kuzeybatı Anadolu'da, Biga Yarımadası'nın güneybatı köşesinde, eski adı ile Külhanlı, zamanımızdaki adlandırması ile Gülpınar Köyü'nde yer almaktadır.

Harita - 1

ÇANAKKALE

Troia

Aleksandria Troas

Smintheion

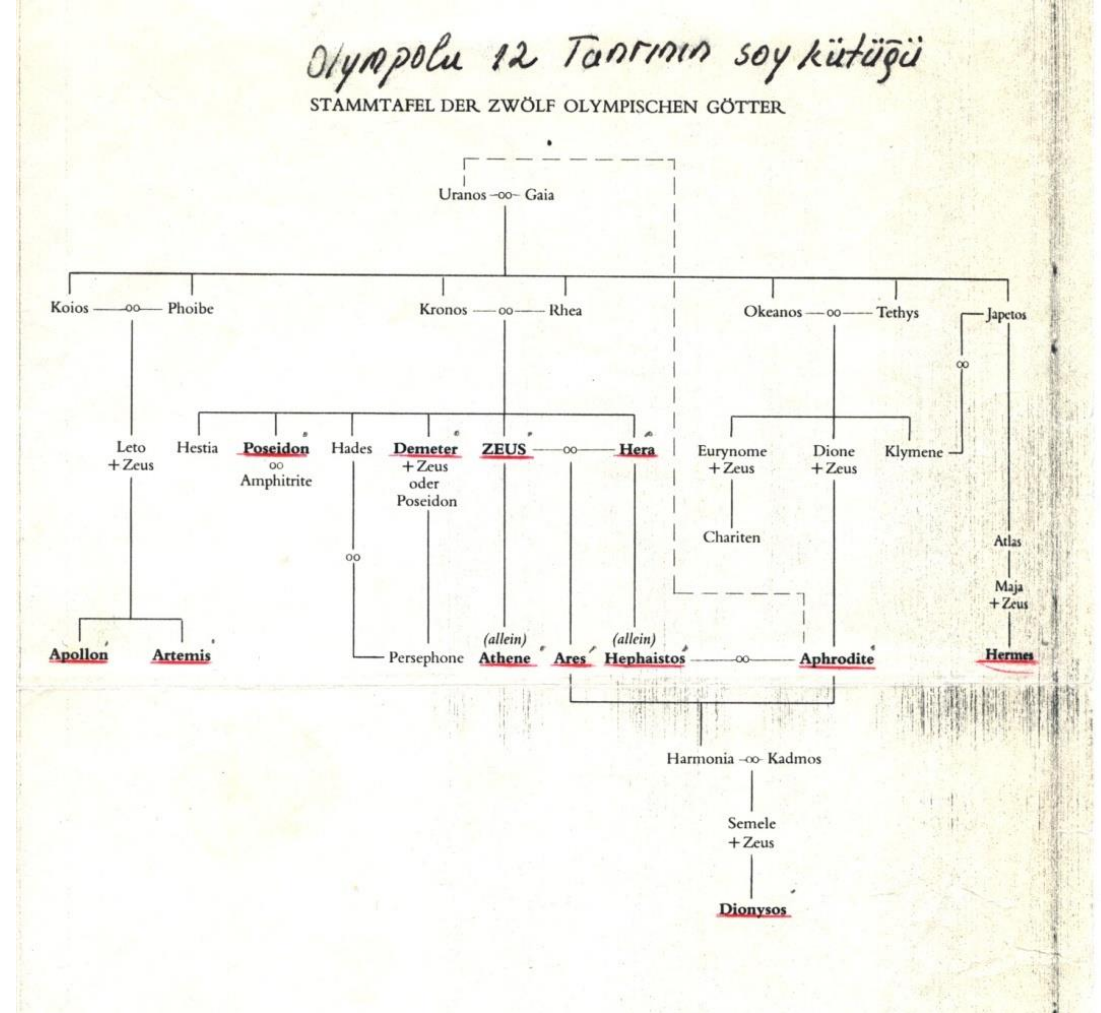
Gülpınar

Assos

Ayvacık

Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion) Apollon

- Zeus ve Leto'nun oğludur. Artemis'in ikiz kardeşi. Phoibos unvanı ile ışık tanrısı; kehanet ve müzik sanatı tanrısı; barış ve ölüm tanrısı; sağlık bilimi tanrısı. Ok, yay ve Kithara (Leier) ile tasvir edilir.
- Hera tarafından takip edilen Leto Artemis ve Apollon'u Delos adasında dünyaya getirmiştir. Apollon doğumundan kısa bir süre sonra Delphi'ye gider. Burada kehanete gözcülük eden ejderha Python'u öldürür ve kendisini kehanetin efendisi yapar. Bu olayı anmak için, Delphi'de Pythion oyunları başlatılmıştır.

Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion)

Apollon

- Kadın kahin Pythia'nın kehanet bildirdiği kutsal üç ayak Herakles tarafından çalınınca, Apollon Herakles ile mücadeleye girer. Çobanlar Apollon'u Lykeios takma adı ile onurlandırır. Bu Lykeios ismi sürüleri kurtlardan koruyan manasına gelir. Çiftçiler tanrıyı tarla farelerinin kökünü kurutan demek olan "Smintheus" olarak adlandırır.

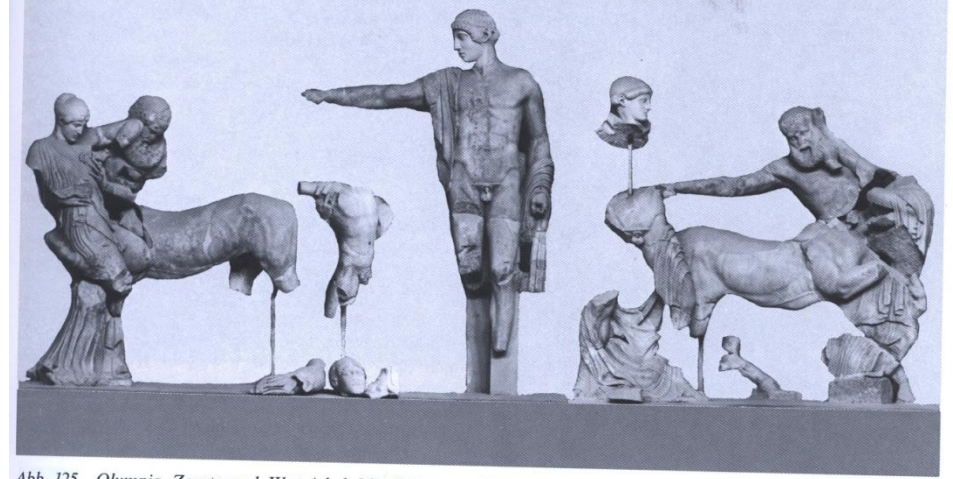

Abb. 125 Olympia, Zeustempel, Westgiebel. Mittel-Gruppe Olympia Museum

- Resim: Olympia Zeus Tapınağı, Batı Alınlık (İ.Ö. 475/450)

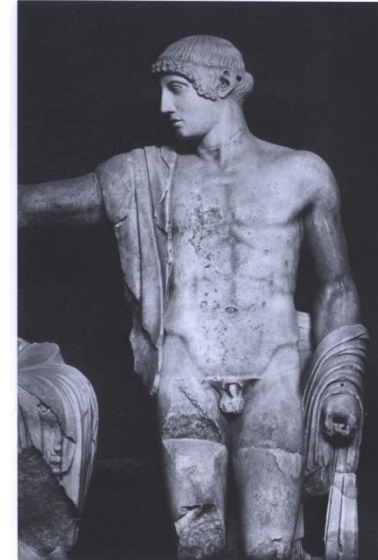
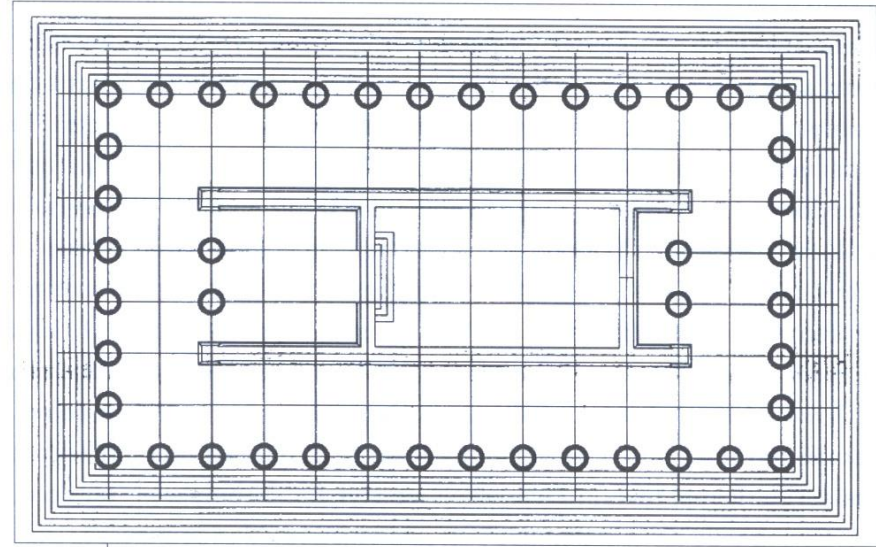

Abb. 124 Olympia, Zeustempel, Westgiebel. Apollon.

Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion)

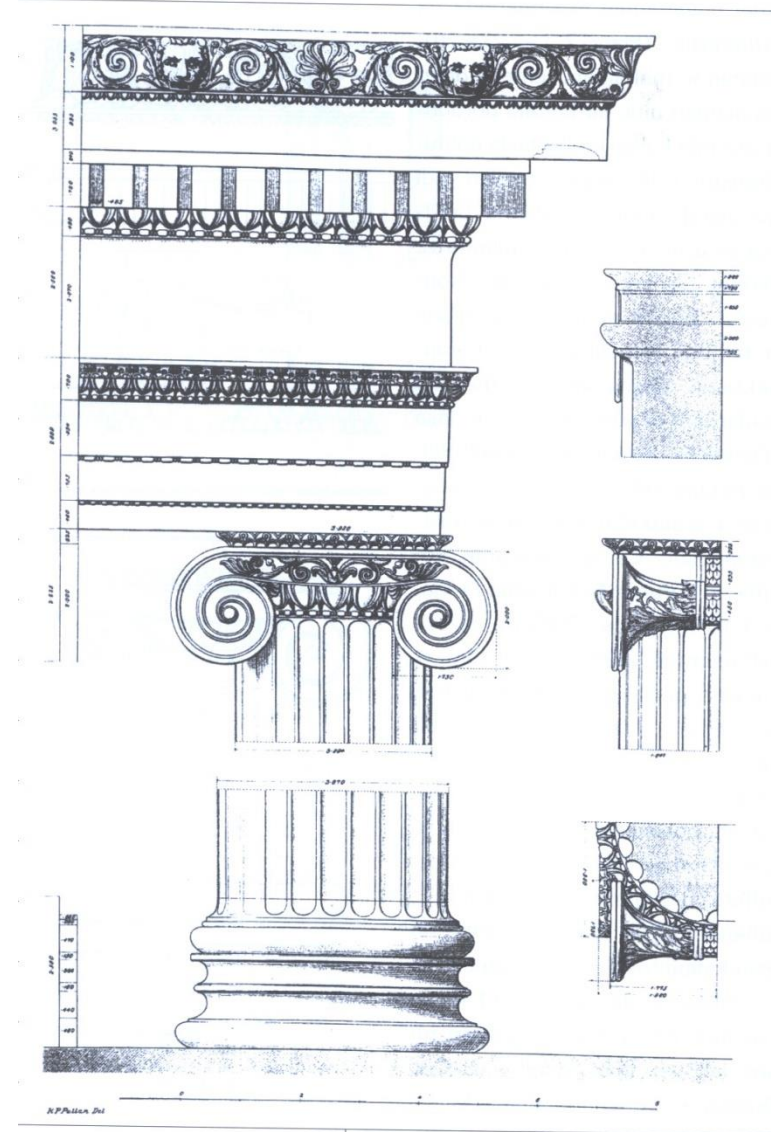
- Yapı Tanımlaması: Stylobat ölçüleri 22,39 x 40,27 m dir. Tapınak 11 basamak üzerinde yükselir ve 8 x 14 sütunlu bir pseudodipterostur.
- Cella üç kısma, yani pronaos, naos ve opisthodomia bölümlenmiştir.

Plan - 18

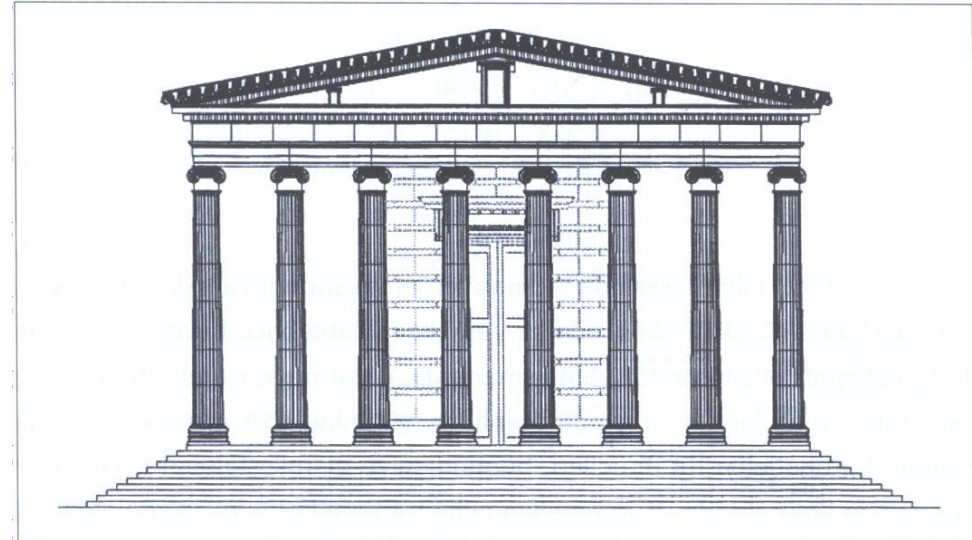
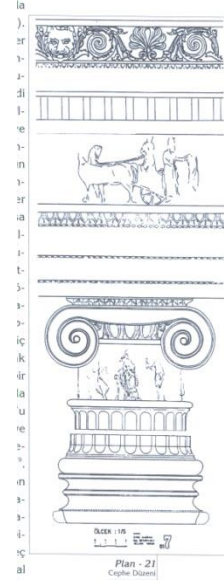
Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion)

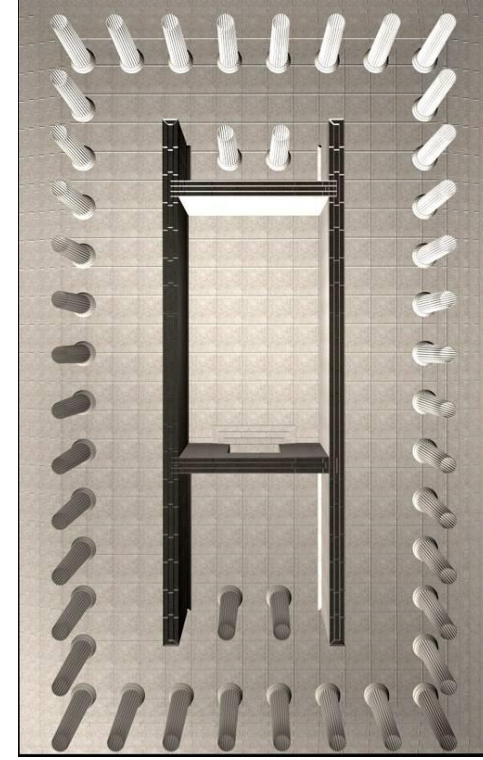
- Sütun Kaidesi: Smintheion'da ele geçirilen sütun kaidelerini, kendine özgü karışık biçimiyle “ünik” olarak tanımlamak mümkündür. Ancak form olarak ikili trochili biçimiyle Efes stilini anımsatır. Attik torusu ile kaide, etkilenmenin geniş yelpazesini ortaya koyar. Kaide, üst torus, trochili, spira, trochili ve alt torustan oluşur.
- Smintheion “ünik” kaidesi, özgün kenar profiliyle altlıksız “plinthe'siz” olarak stylobat üzerine oturur.

Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion)

- Sütunlar: Üst yapıyı taşıyan sütunlar 7 tamburdan oluşur. 24 yivli olarak oyulan tamburların yüksekliği 8,90 m, kaide ile birlikte 9,69 m, kaideden architrava kadar, başlıkla beraber 10, 096 m dir.
- Apollon Smintheus tapınağının geç Hellenistik dönem mimarlık sanatı içinde en önemli özelliklerinden biri, İon başlıklarının altında yer alan, plastik bezemeleri ve tambur boyun altındaki yivleri ile 6. tamburun üzerine oturan ve 6 adet ele geçirilen columnae caelatae'dır. Bu özellikler, yapıdaki yerinin kesin olarak belirlenmesine olanak verir.

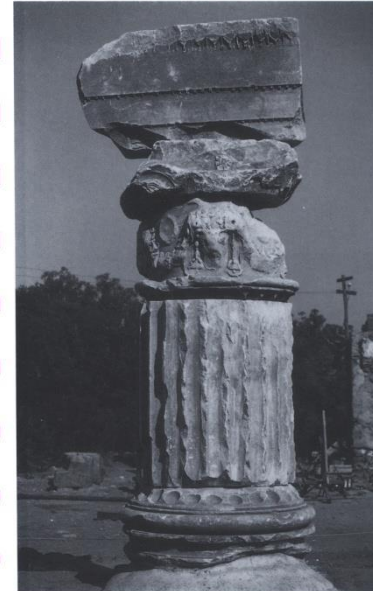
Apollon Smintheus Tapınağı
3 Boyutlu Rekonstrüksiyon

Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion)

- Columna caelatae'nın düzende başlık altında mı yoksa kaide üzerinde mi olduğu arkaik Didymaion ve Efes Artemision'da ele geçirilen örneklerle karşılaştırılarak tartışılmıştır. Özellikle Hellenistik dönem örneklerinde, üst yapıda, başlık altında olabileceğinin kesin kanıtlanması Smintheion buluntuları ile olmuştur.
- Yükseklikleri 74 cm olarak ölçülen figürlü tamburların üçü Homeros'un İlyada destanındaki olayları anlatan figürlerle işlenmiş, diğer üçü ise bukephalion-girland bezemeleri ile süslenmiştir.

(31.2)

(31.1/3-4/7)

Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion)

- Sütun Başlıkları: Smintheion kutsal alanının mimari düzeni içinde üst yapı taşıyıcılarından olan sütun başlıkları en tanınmış mimari öğelerden birini oluşturur.
- Ele geçirilen örneklerin ön yüzleri zengin bir biçimde bezenmiştir. Ön yüzdeki kanalis üzerinde çok zengin kırık dal (ranke) bezeği, arka yüzde ise farklı biçimde kanalis ile abakusun ortasında rozetler, kurallaşmış oluşumuyla tüm örneklerde görülür. Başlıklar alt tarafta dairesel yüzeyi çevreleyen bir ekhinusla biter.

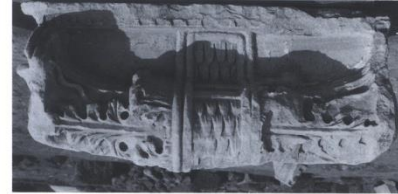

Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion)

- Başlığın önemli elemanlarından biri de volütleri oluşturan yumuşak sarmal dönüşümdür.
- Yatay acanthus, hasır otu veya saz biçimindeki bezemelerin oluşturdukları yastık, bazı örneklerde acanthus kemerinin palmet bezeği ile deste yapıldığı biçimde de karşımıza çıkar.

1 (31.4)

3 (31.5)

5 (31.5)

7 (31.5)

9 (31.3)

Apollon Smintheus Tapınağı (Smintheion)

- Smintheion mimari bezemelerinin ve diğer plastik eserlerinin stil özelliklerine göre, İ. Ö. 2. yüzyılın 3. çeyreğine verilmektedir.

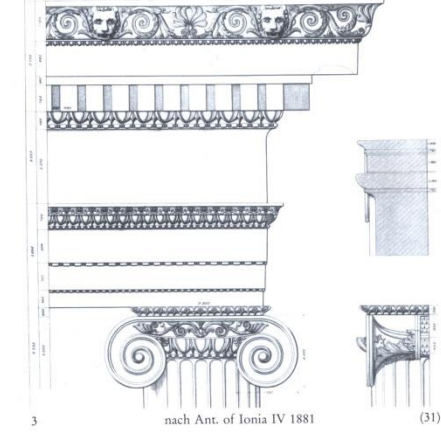

(31.10)

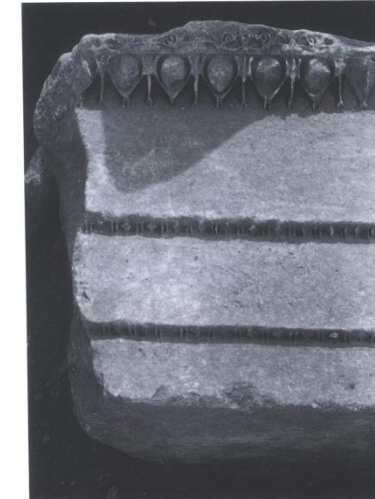
2

(31.8)

nach Ant. of Ionia IV 1881

(31)

6

(31.7)

4

(31.7)

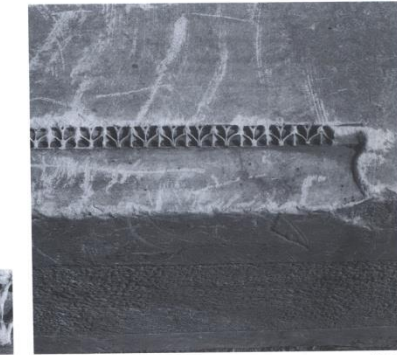

5

(31.7)

(31.7)

8

(31.7)

LAGİNA HEKATE TAPINAĞI

MÖ 2. yüzyılın son çeyreği

- Lagina Hekate tapınağı MÖ 2. yüzyılın son çeyreğine tarihlenmektedir.
- 5 basamaklı 8x11 sütunlu bir Pseudodipterostur.
- Dört krepisli tapınak derin bir pronaosa ve yaklaşık kare bir sellaya sahiptir.
- Anta duvarları arasındaki sütunlar İon düzeninde iken diğerleri Korinth düzenindedir.
- İon sütunların kaidesi Ephesos tipinde, diğerlerinininki ise Attik-ion tipindedir.
- Frizlerinde Kariyalı tanrılar ve onların kentlerini, Zeus'un hayatı, Amazon Savaşları ve devler savaşı konuları işlenmiştir.

